

Anarchia w warszawie (do 1914 roku)

Piotr Salwowski

1999

Pierwsze kółka anarchistyczne w Warszawie i okolicach zaczęły powstawać w 1904 roku, propagując swoje idee w środowiskach radykalnej młodzieży. W końcu sierpnia następnego roku działający tutaj anarchiści przyjęli oficjalną nazwę Warszawska Grupa Anarchistów - Komunistów "Internacional", która na przełomie 1905/1906 roku przeszła do działalności terrorystycznej przeciw instytucjom istniejącego ustroju społecznego.

"Burżuazja da ludowi prawo wybierać deputowanych. Ona przecież wie, że większość w parlamencie będzie burżuazyjna. Ona stara się tylko, aby w ludzie roboczym stworzyć iluzję, że przy demokracji nie ma nierówności, że głodny lud za pośrednictwem swoich deputatów sam będzie wydawał prawa i rządził krajem. (...) Przy demokracji proletariatu będzie dozwolona wolność mówienia, pisanie, zbierania się, ale wszystkie te "wolności" będą jemu dane pod jednym warunkiem, nieprowadzenia walki rewolucyjnej z istniejącym ustrojem eksploatacji (...). Nie może być wolności dla głodnych. Fałszem i kłamstwem jest wszelka wolność, póki istnieje niepewność ekonomiczna (...). Fałszem szeroką powinien wszędzie rozlać się terror masowy i indywidualny. Klasa robocza powinna rzucać się z orężem w rękę na mienie i życie burżuazji. Strajki powszechne proletariatu obróci w powstania, musi dostać w swoje ręce miasta i ogłaszać komuny bezrządowe, komuny anarchistyczne, gdzie nie będzie głodnych i sytych, uciemnionych i ciemnionych, gdzie wszyscy będą równi (...). Póki istnieje teraźniejsze społeczeństwo burżuazyjne ugruntowane na gwałcie, proletariatu może przemawiać jednym tylko językiem, językiem bab i dynamitu" - fragment tekstu ulotki "Duch niszczenia jest duchem twórczości", kolportowanej przez grupę "Internacional" w listopadzie 1905 roku.

Pierwszą akcją terrorystyczną grupy było podłożenie bomby pod kantor bankiera Szerezwskiego we wrześniu 1906 roku, co pociągnęło za sobą aresztowanie i zesłanie 6 anarchistów na Syberię. Działalność terrorystyczna, jaka zdominowała w tym okresie ruch anarchistyczny, wypływała z tzw. "propagandy czynu", która zakładała dokonywanie zamachów celem popularyzowania teorii anarchizmu i kierowanie uwagi na złe strony istniejącego ustroju społecznego. Społeczeństwo burżuazyjne przerażone szeregiem udanych zamachów miało ustąpić i wyrzec się swych przywilejów. Panoszące się dokoła bezprawie i wyzysk chronione przez instytucje państwa pchały wielu ludzi do rozpaczliwych czynów, ale niestety akcje terrorystyczne prowadziły do wzmocnienia aparatu represyjnego i alienacji wykonawców akcji bojowych. Sposób działania anarchistów nie może być rozpatrywany, jako coś odosobnionego, jeżeli w tym samym czasie inne organizacje i partie, działające w Królestwie Polskim, posiadały wydzielone oddziały bojowe, które przeprowadzały akcje terrorystyczne tyle tylko, że na większą skalę.

Narastająca działalność anarchistów-komunistów spowodowała represje władz carskich. W styczniu 1906 roku 11 członków grupy "Internacional" zostało rozstrzelanych bez sądu na stokach Cytadeli Warszawskiej (najmłodszy anarchista miał 15 lat, a najstarszy 20). Zdarzenie to odbiło się szerokim echem, jako akt wyjątkowo bestialski i kompromitujący ówczesny system. Aby zapobiec podobnym wypadkom w przyszłości car wydał rozkaz o niestosowaniu kar śmierci bez wyroku sądowego. W sierpniu utworzono także Specjalną Komisję dla rozpatrywania spraw dotyczących anarchistów-komunistów.

Rok 1907 przyniósł liczne aresztowania członków grupy "Internacional", która praktycznie przestała istnieć. W sierpniu w Warszawie pojawiły się ulotki z odezwą Warszawskiej Grupy Anarchistów - Komunistów "Wolność", wzywające do odrodzenia anarchizmu i deklarujące rozpoczęcie drugiego etapu walki po rozbiciu przez policję "Internacional". Ale ostatecznie kres działalności Warszawskiej Grupy Anarchistów - Komunistów "Internacional" przyniosły represje, które nastąpiły w 1908 roku. W styczniu aresztowano 30 osób, w marcu 74 osoby, w czerwcu 36 osób wydalono z Królestwa Polskiego, w sierpniu 10 osób zesłano, a 17 wydalono z kraju, w grudniu zesłano 7 osób. Ostatnie wzmianki w dokumentach policyjnych dotyczące grupy "Internacional" mówią o zesłaniu 11 osób w marcu 1909 roku. Represjonowani anarchiści byli zwykle oskarżani o udział w strajkach, agitację strajkową, posiadanie nielegalnej literatury i wymuszanie od przedstawicieli burżuazji pieniędzy na rzecz zesłańców politycznych. Obok "Internacional" w Warszawie działała także grupa "Zmowa Robotnicza", pozostająca pod wpływem Jana Waclawa Machajskiego, który głosił, że wszechświatowy strajk ekonomiczny przygotowany przez podziemne związki robotnicze drogą spisku zniesie niewolę proletariatu. W końcu 1906 roku grupą zainteresowała się policja, co pociągnęło za sobą zesłanie 19 osób. Rok później wyrokiem Sądu Wojennego 7 anarchistów z tej samej grupy powieszono, a 6 zesłano. Innymi mniejszymi grupami działającymi w Warszawie były "Buntownik", "Ekspropriatorzy", "Anarchia", "Czerwona Ręka", "Czerwona Chorągiewka".

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Piotr Salwowski
Anarchia w Warszawie (do 1914 roku)
1999

Wydane w drugim "Zeszycie Red Ratu"

pl.anarchistlibraries.net